

De la fragilitat dels homes

Narrativa/Assaig

La dona a la finestra
Vicenç Villatoro

Edicions 62. Barcelona, 2005

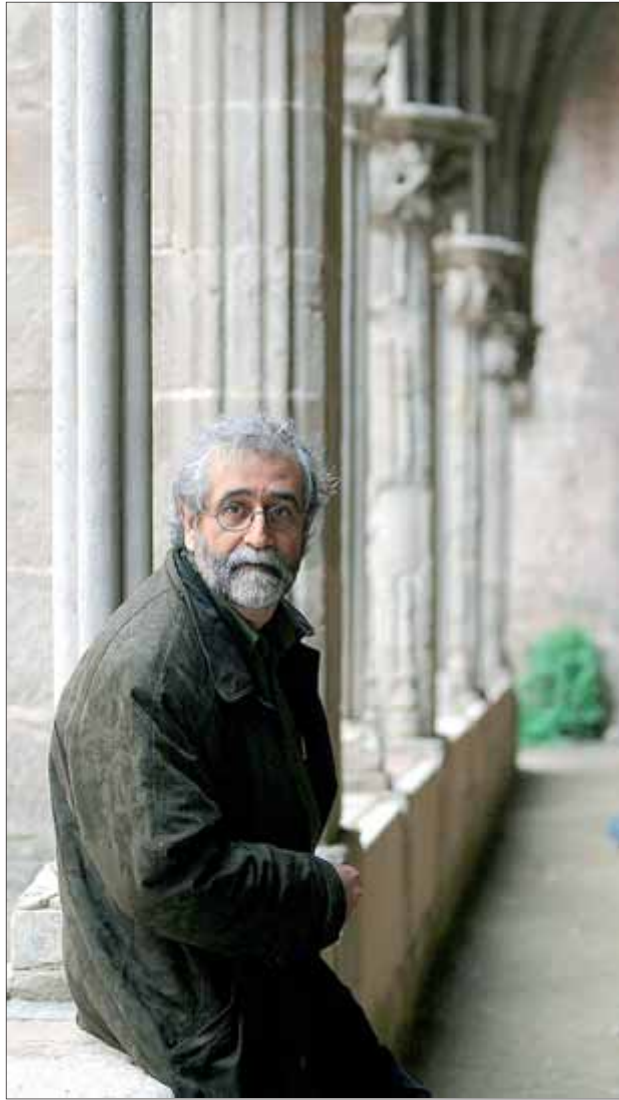
Els jueus i Catalunya
Vicenç Villatoro

Barcanova. Barcelona, 2005

Laura Castillo

La matinada de l'11 de setembre del 1714, l'Eulàlia Sorribes s'abocava a la finestra del carrer Montcada, amb la mirada perduda, planant sobre la Barcelona assetjada. La nit del 10 de setembre del 2004 un director de cinema, que és jueu i negre, s'acotxava sense saber que l'endemà la seva dona moriria a les Torres Bessones. Dos moments històrics, una data clau –l'11 de setembre–, dues històries unides per la ficció. Barcelona esdevé l'autèntica protagonista de la novel·la de Vicenç Villatoro. La ciutat maleïda i closa del 1714 i els carrers del Born d'avui dia són l'escenari de *La dona a la finestra*. Els protagonistes: una dona burgesa del segle XVIII encotillada dins del seu palau del carrer Montcada i un director de cinema marcat per l'11-S encarregat de rodar una pel·lícula ambientada en el setge de Barcelona. El setge, la fragilitat, la por.

Villatoro, escriptor, periodista i polític, ha publicat una vintena d'obres i ha rebut premis en gairebé tots els gèneres literaris. Amb *La dona a la finestra* s'atreveix a barrejar-los. Villatoro juga amb estils i tècniques (guió cinematogràfic, primera persona, narrador omniscient...), mescla els temps i les èpoques. El ma-

El periodista i narrador Vicenç Villatoro. M. ÀNGELS TORRES

teix protagonista, un director jueu i negre fill de Nova York, és fruit de la barreja.

Guió, novel·la de ficció, novel·la històrica, s'articulen entorn de dues idees recurrents: la repercussió de la Història –amb majúscules– sobre les històries particulars i la fragilitat dels homes.

La barreja d'allò que sembla impossible i la recerca d'espais d'intersecció són també el punt de partida d'un

altre llibre en un gènere ben diferent, l'assaig. A *Els jueus i Catalunya*, Villatoro reflexiona sobre el mite del jueu imaginari; sobre els espais de contacte entre dues cultures –la catalana i la jueva– que avui dia semblen haver oblidat el seu passat comú; i s'embarca en una croada contra la ignorància. Un granet de sorra, perquè, com afirma l'escriptor, "els catalans ens fem també propi aquest espai d'intersecció".

Màscares buides

Narrativa

Màscares de nit

Àlex Hernández

Premi de narrativa breu Ciutat de Mollerussa. Pagès Editors Lleida, 2005

Anna Tomàs

Crònica de la Costa Brava, de la cocaïna, l'*speed*, el mescal i les drogues sintètiques, *Màscares de nit*, el darrer llibre del periodista Àlex Hernández (Barcelona, 1970), descriu els consecutius caps de setmana d'en Pau, un jove publicista decidit a espremer la nit, a assecar-la deixant de banda diners i hores de son. Com si fos un vampir, espera la nit per consumir drogues, sense interrupció. A mesura que avança el relat es fa evident que tanta exaltació no és més que una màscara del protagonista per amagar la solitud i la buidor existencial que el corca per dins.

Escrit en primera persona, el relat es caracteritza per un llenguatge fresc. Divendres, dissabtes i diumenges s'encadenen els uns amb els altres fins a tal punt que es perd la noció del temps. Si bé és cert que aquest frenesi és el propi del deliri que generen les drogues, arriba un moment en què el lector s'esgota i té la sensació que, més que un recurs ben utilitzat, es tracta d'un domini baix del ritme, fins i tot, en alguna ocasió, d'errors de continuïtat: hi ha paràgrafs que s'enceten amb l'arribada del dilluns al matí i la fi de la festa i conclouen anunciant que "és divendres, tinc tres dies de festa i ganes de gresca". Cal elogiar la capacitat de l'autor per retratar la capacitat d'adaptació de la maquinària de la Costa Brava, que, com un instint de supervivència, li mostra cap on ha d'expandir-se per multiplicar els guanys.

Carles Porta descriu uns crims a Tor. JOSEP LOSADA

Un bon reportatge novel·lat

Narrativa

Tor. Tretze cases i tres morts

Carles Porta

La Campana. Barcelona, 2005

Gemma Casanajó

Un acte de tenacitat, de coratge –i de justícia, si es vol– ha conduït el periodista Carles Porta a examinar la història de la muntanya de Tor. El resultat final és la publicació del reportatge novel·lat *Tor. Tretze cases i tres morts*, que és la reconstrucció –pas a pas i pam a pam– dels conflictes i els crims d'aquesta població del Pallars Sobirà, així com la reconstrucció d'una investigació periodística que ha durat vuit anys. Als 90, Porta va cobrir com a reporter del programa *30 minuts* l'assassinat d'un dels cacics del poble, Josep Montané Sansa, pocs mesos després que el declarassin amo únic de la muntanya. Aquesta era la tercera mort violenta que es registrava en aquell lloc en 15 anys.

El ritual de lectura de *Tor* esdevé engolidor. No hi ha dubte que el lector se submergirà en una obra que reflecteix, d'entrada, una ex-

haustiva tasca de documentació, investigació i contrast de fonts; una obra que resol un trencaclosques a través d'una narració llarga, sovint i encertadament fragmentada en capítols breus, emparaulats per un narrador testimoni que tracta de reafirmar l'autoritat de la seva experiència personal. Un narrador testimoni que opta per la reproducció total dels diàlegs tot conservant l'idiome de cada personatge, el qual permet caracteritzar-lo de manera immediata, plàstica i eloqüent.

Tot això converteix Tor en un reportatge novel·lat interessant, de qualitats destacables però també amb algunes limitacions. No convenç del tot el treball estilístic: en algunes parts li manca, a la paraula ortodoxa de l'autor, meticulositat verbal, musculatura expressiva i capacitat d'evocació. No obstant, convencen, i afegeixament, altres aspectes, que són majoria. Sobretot l'articulació de la trama, que és un dels grans mèrits de l'obra. Porta sap treballar el ritme, la tensió narrativa i la intriga, i en aquest sentit demostra que és un narrador destre i expert que sap lligar i capturar el lector.

Els trencalls de Kofman

Assaig

Carrer Ordener, carrer Labat

Kofman, Sarah

Leonard Muntaner, editor Palma, 2005

Adrià Chavarria

El darrer llibre de Sarah Kofman va ser un terrabastall. Aquest no-relat confessa el testimoni esgarat d'una

mena jueva, durant l'època de l'ocupació de París. Els nombrosos llibres de filosofia de Kofman potser només van ser "els trencalls necessaris per poder contar allò".

L'allò és l'extermini materialitzat en la deportació del pare. Després vindrà la fragilitat per sobreviure, i la dependència de la nena-Kofman envers les dues dones protagonistes del relat: la mare jueva i la nova mare catòlica. El con-

flicte entre la "lleï paterna" i la lleï dels que poden menjar carn crua.

Kofman, a les acaballes del seu recorregut intel·lectual, esbossa un espai per a aquella veu interior que rogallosament l'ennuegava des de dintre. Una veu trencallosa que l'encalçava des de l'ombra. Un malesstar que, des de la malaurança i alhora una gran fam per la vida, la va portar a escriure els seus

nombrosos llibres de filosofia.

Un vòmit –com els que apareixen al llarg d'aquest no-relat– anguniós, garant d'una dietètica del conflicte. D'aliments i de paraules; acurada la traducció de Josepa Contijoch i Yael Langella. Intel·ligents els anèxos de Fina Birulés i Françoise Collin. Enhorabona a l'editor, i a Arnau Pons per encetar aquesta nova col·lecció *Traus* de traducció d'assajos al català.